

доложи, да ви достатъчно такива
ловия, каквито железото, или, оста-
вена свободна въ това отношение,
не е въ състояние, по причина на
слабитъ си сръдства, да доставява
автентични извѣстия по много съби-
тия и въпроси и за това се при-
лужава да прѣдава всевъзможни
шантажни измислици на разни вѣст-
ници.

Нае ще се повърнемъ по подро-
бно върху тоя важенъ въпросъ.

Антагонизмътъ между христи- анскитъ населения въ Маке- дония и Вътрѣшната Орга- низация

Едно интервю съ Дамянъ Груевъ

Неотдавна тукашния кореспондентъ на „Новое Время“ е ималъ разго-
воръ съ извѣстия революционеръ
дѣецъ Дамянъ Груевъ върху разви-
телието на македонския въпросъ прѣвъ
1904 година. Слѣдъ като излага сла-
битъ резултати отъ мърщескитъ
реформи и неискрено имъ прина-
гане отъ страна на Турция, г. Гру-
евъ минава върху антагонизма меж-
ду разнитъ националности въ Ма-
кедония, или по-добрь, върху тъй
наречената „война“ на Вътрѣшната
организация противъ гърци и сърби.
Ний ще прѣведемъ само тая частъ
отъ тая дълга кореспонденция, по-
коже тя иде тъкмо на врѣме, то-
козъ повече, че г. Груевъ минава
за единъ отъ най-толерантнитъ дѣй-
ци, даже питае извѣстни симпатии
къмъ сърбитъ.

На въпроса на г. Кирилова, ко-
респондентъ на Новое Время—защо
възстанието не се заблѣжавше да
е тъй наостренъ антагонизма между
гърци, сърби и българи въ Маке-
дония и какъ може да се обясни
тоя фактъ?—Г. Груевъ отговори:

— Гърцитъ виваги сѫ били най-
големитъ врагове на македонскитъ
славяни; до въ станието тѣ ограни-
чаваша своята национална пропаган-
да въ опредѣлени райони; прѣмъ-
пзпация на села отъ Патриаршията
къмъ Екзаршията и обратно — не
ставаше. Нѣмаше поводъ за дрзвене-
то на националнитъ чувства, и
българитъ и сърбитъ като да бѣха
привикнали къмъ съществуещото
стату quo. При това и националнитъ
интереси тогава силно се маскираха
отъ очакването отъ всички (българи
и сърби) прѣдстогае възстание.

Прѣвъ врѣме на възстанието сър-
битъ имаха инструкция отъ Бѣл-
градъ да пазятъ благожелателенъ
къмъ възстаницитъ неутралитетъ.
Ний бѣхме доволни отъ това. Но
подиръ възстанието обстановката
се измѣни. Ефектътъ отъ възстанието
и приравнитъ на близката македон-
ска автономия и плаши сърбитъ отъ
кралството; тѣ испаха щото туй да
се случи колкото се може по въсно
и въ сѣщото врѣме побързаха съ
сръбската пропаганда, като значи-
телно разшириха района ѳ, и то
се доста немерални и прѣдизвика-
тели сръдства. Напрѣмър, само
на ония отъ пострадалитъ прѣвъ
възстанието се даваше помощъ въ
видъ на брашно, които се съглас-
свахъ да се обавятъ за сърби и
патриаршията. Това нарушение на
statu quo отъ сърбитъ прѣдизвика
неприязненъ чувства и българитъ,
токозъ повече, че слѣдъ възстанието
националистическитъ интереси от-
ново вѣзха върху въ умоветъ на
населението. Появи се енергично
противодѣйствието на сръбската про-
паганда отъ страна на българитъ.

Много сърбомани сезаги, щомъ
чуатъ за приближаването на българ-
ска чета, отъ страхъ (често не се-

повелателъ) и отъ чувство не само-
хранение, донасятъ на турскитъ вла-
сти за чегата: слѣдъ това вѣче иде
възмеждие отъ страна на мѣстнитъ
органи на организацията. Послед-
нитъ, слѣдъ като видѣха че национа-
листическата пропаганда на сърбитъ
води къмъ взаимна невясть и
расколъ въ населението, и отадѣ
вниманието му отъ политическитъ
дѣли на организацията, прѣдизви-
ва доноси и репресалии отъ страна
на турцитъ — подъ влиянието на
мѣстното общество мѣнише (въ
большинството съ българи) се отъ-
личка противъ сръбската пропаганда.

На много мѣста нашитъ невяъ
войводи и мѣстнитъ дѣатели на ор-
ганизацията, наистина, започнаватъ
сърбитъ и сърбоманитъ, като ги
заставляватъ да се откажатъ отъ
националната си пропаганда. При
това се случаватъ не малко убийства;
между истинскитъ доносцици и ши-
оки често загивають съвѣми мѣни-
ни хора и отъ дѣбитъ страни. Както
виждате, азъ не отриждавамъ на-
шитъ, а само обяснявамъ гезезиса на
повиването и развитието на взаим-
ната вражда между сърбитъ и бъл-
гаритъ, което породи опасната ат-
мосфера на взаимно недѣлрѣно и
недоброжелателство, атмосфера на
човѣконенавистничество и взаимно
изтрѣбление. Говора ви напълно ис-
крѣно, сърбитъ дѣлоха поводи за
съзидане на такава ужасна ат-
мосфера; българитъ въ Македония се
държатъ по-долно отколзото гър-
цитъ и сърбитъ, може би за това,
защото нашитъ томи сѫ большинство
и ний чувствуваме солидаръ нравст-
вена почва похъ краката си. Бъл-
гарскитъ девизъ — политическа
свобода — дѣйствува твърдѣ обя-
телно върху населението.

Азъ никога нѣма да се рѣша да
обвиждамъ въ подстрѣкателство и
доносничество такива сръбски дѣл-
жавни дѣатели, като С. Симача, Па-
шита, Ристача: тѣ се гнасятъ отъ
подобни ниски сръдства. Но тѣхнитъ
второстепенни агенти на сръб-
ската пропаганда, благодарение на
своето невяжество и морална нераз-
вѣстность, из се гнасятъ отъ доноси.
Да вземемъ напр. историята на убий-
ствата въ с. Кожошине. . . Убийства-
та бѣха произведени туазъ отъ бъл-
гарска чета за доносничество, а м
разленъ виновникъ на този доносъ
(аслѣдстае на който миналото лѣто
турскитъ войски избиха цяла една бъл-
гарска чета) бѣше сръбския архиеп
ски намѣстникъ въ Куманово, похъ
Ташко. Подиръ, сръбска чета се яви
въ с. Кожошине и закла единствен-
ния, въ нищо не виновенъ, бълга-
ринъ въ тая село.

— Какъ се отнасятъ сръбското и
българското правителства къмъ вза-
имантѣ отношения на сърби и бъл-
гари въ Македония?

— Крайно деморализирующе. Но
българското правителство все пакъ
срѣца тамъ отпоръ отъ организа-
цията; сръбска пакъ организирана
сила вътрѣ въ Македония не съше-
ствува; всичко каквото има тамъ
сръбско, е създадено и се ръководи
отъ Бѣлградъ, отъ сръбското пра-
вительство, което прѣслѣдва въ Ма-
кедония съвѣми други цѣли отъ
колкото ний; въ това се явява чала
и трагизма на положението въ Ма-
кедония.

— Вий гледате твърдѣ песимис-
тично на сръбско — българскитъ
отношения въ Македония.

— Азъ още не съмъ ви казалъ
всичко. Тамъ сега е твърдѣ, твърдѣ
лошо; настроението на духоветъ е
до висша степенъ напѣргнато и
трѣвожно. . . Сега още както на-
шитъ тъй и сърбитъ се въздер-
жатъ отъ крайности. Ний упо-
трѣбляваме всечакъ усилия за взаим-
но укоряване и успокоение на
умоветъ. Но . . . ако сръбско не о-
граничатъ своитъ извънрѣдни амби-

ции, не прѣставатъ да изпрачѣ-
тъ кралството чети, посредствомъ
което съ насилни, убийства и до-
носи да пропагандиратъ сръбизма
тамъ, то ний не ще можемъ да прѣ-
дотвратимъ катастрофата. Вий зна-
ете, че е възможно едно всеобщо
клане на борбитъ въ Македония.
Въ градоветъ, паланкиятъ и голѣ-
митъ села, числото на съзнателнитъ
българи е твърдѣ голѣмо. . . Сър-
битъ ний бихме могли да изтрѣбимъ
съвѣми, но и ний щѣ отслабнемъ
въ това безумно и безцѣлно Варго-
домевско клане. Отъ това, въ всѣ-
ки случай, нѣма да язгубитъ наши-
тъ общи врагове, борбата противъ
които съставлява нашата цѣль. Но
зависимо отъ товъ, такъво живо-
писно изтрѣбление крайно демо-
кратизири и разарчава населението.
Ето защо, азъ горѣщо желая из-
бѣгването на подобно не норма-
лно положение. . .

— Но какъ може да се постигне
това?

— Посредствомъ споразумѣние съ
сърбитъ: това е възможно и зависи
главно отъ срѣ сякото правителство. . .
Нашитъ условия за това сѫ слѣд-
нитъ: 1) единството на Вътр.
организация въ Македония е наша
основенъ принципъ: ний не можемъ
да допуснемъ тамъ съществуването
на друга независима политическа
организация. Въ това отношение
македонскитъ сърби трѣба да се
съгласятъ да работятъ заедно съ
насъ: тогава ний въ Бѣлградъ ще
освоимъ задгранично прѣдстави-
телство на Организацията, за да може
тя да се сношава съ сръбския народъ.

Слѣдъ туй, за да се избѣгне дрз-
визето на националнитъ чувства на
населението, сърбитъ трѣба да огра-
ничатъ района на своята национа-
листическа пропаганда въ района
на съществуещото до възстанието
statu quo.

— Но сърбитъ тъкмо за това и
искаатъ помагането на автономията,
за да усилятъ въ Македония свои
елементи.

— Това сѫ опасни за тѣхъ изю-
зи. Тѣ никога нѣма да добиятъ въ
Македония повече отъ това, което
вече иматъ; напротивъ, ако продъл-
жаватъ да противодѣйствувають, по-
скоро ще прѣдизвикатъ втора вар-
томишевска катастрофа — тогавъ
тѣ ще язгубятъ абсолютно сръбско . .
Азъ дълбоко уважавамъ сръбскитъ
дѣжавни дѣатели и ще ми се да
вървамъ въ тѣхната политическа
мѣдростъ и прозорливостъ; както
тѣхнитъ, тъй и нашитъ прѣми ни
терези искають щото ний да пода-
демъ единъ другому рака за прѣми
рие и да се съгласимъ за задружна
културна и политическа дѣятелность
тамъ.

Забѣлжителни думи

Истинското честолюбие трѣбва да ни
подбужда да надимомъ другитъ по
достойство, а не по почести.

Св. Тома Аквински

Унгарското правителство поразено въ изборитъ

Унгарския министър прѣдседател,
графъ Тисса, бѣше отворилъ отча-
яна борба на опозицията въ кама-
рата. Последнитя пое рѣшително тая
борба и резултата ѳ бѣше разтуря-
нето на камарата и произвеждането
нови избори.

За какво бѣше тая борба?
За вътрѣшния правиликъ на
унгарската камара, който графъ
Тисса искаше да потѣлче, съ цѣль да
угнеги свободата на словото на о-
позиционантѣ групи. Борбата на по-
слѣдитъ, въ отговоръ на драковенъ
свѣтъ замисли на първия министър,